

Loppuraportti Kouvolan kaupungin Kestävä kaupunki -kokeilusta

Aluetoimikuntien avulla Kestävän kehityksen toimintamalli osaksi asukkaiden arkea

VN/27870/2021

Sisällysluettelo

1	Kuvaus kokeilussa testatusta ratkaisusta	1
1.1	Hankkeen taustatietoa	1
2	Kokeilun tavoite.....	2
3	Kokeilun tulokset	2
3.1	Kunnan kestävyystyö on asukaslähtöistä ja osallistavaa.....	3
3.2	Kunnan sisäinen kestävän kehityksen poikkihallinnollinen yhteistyö ja johtaminen vahvistuvat	3
3.3	Kunnan kestävyystyö ja sen taloudelliset hyödyt on tehty näkyviksi.....	4
4	Syntyneet opit ja esiin nousseet haasteet.....	4
5	Kuvaus siitä, miten kestävyiden eri ulottuvuudet yhdistyvät kokeilussa	5
6	Tulosten hyödyntäminen ja vaikutukset	5
7	Hankeosapuolten ja alihankkijoiden roolit hankkeessa	6
8	Toteutettu hankeviestintä.....	7
8.1	Lisätietoa	8
9	Liitteet.....	8

1 Kuvaus kokeilussa testatusta ratkaisusta

Aluetoimikuntien avulla Kestävän kehityksen toimintamalli osaksi asukkaiden arkea -kokeilussa testattiin kestävän kehityksen periaatteita ja hankkeen teemana ollutta luonnon monimuotoisuutta aluetoiminnan hanketoiminnassa. Tärkeää oli tiedostaa hankkeen ja luonnon monimuotoisuuden ymmärrys. Kyselyllä kartoitettiin hankkeen ohjaus- ja projektiryhmän sekä aluetoimikuntien tietoisuutta ja ymmärrystä luonnon monimuotoisuudesta, hanketoiminnasta, vuorovaikutuksesta, verkostotyöstä ja kokeiluiden onnistumisista. Lisäksi kysyttiin hankeideoita luonnon monimuotoisuuden ja ymmärryksen lisäämiseksi alueilla. Hankkeen ensimmäinen vuosi painottui aluetoimikuntien tekemään työhön alueilla. Toisena vuonna painotettiin asiantuntijoiden työpanosta. Hankkeessa kestävä kehitys on ollut yhteistyötä kaupungin koordinoimissa monen toimijan hankkeissa.

Kokeilussa oli mukana ympäristösuunnittelijaopiskelija Hämeen ammattikorkeakoulusta, joka havainnoi käytännön kokeiluja ja kokemuksia sekä laati hankkeen toimintamallin vaihekuvausta. Hankkeessa testattiin kestävän kehityksen indikaattoreiden sopivuutta, poikkihallinnollista yhteistyötä ja verkostotyötä alueen toimijoiden kanssa. Lisäksi kokeilujen avulla saatiin tietoa niiden toimintatavoista, osallistamisesta ja vuorovaikutuksesta. Kokeiluhankkeet ohjasivat hankkeen lopputuloksena syntyvää aluetoimikuntien kestävän kehityksen hanketoimintamallia. Hankkeessa otettiin käyttöön myös hankekohtaiset vaikuttavuuden mittarit, joita tarkasteltiin koko hankkeen ajan. Lisäksi hankkeen keskeiset toimijat osallistuivat Kestävä kaupunki -hankekokonaisuuden tapaamisiin ja vaikuttavuuden kehittämistyöpajaan. Lahden kaupungin Kestävä kaupunki kokeilun kanssa jaettiin kokemuksia kahdessa verkostokokouksessa.

1.1 Hankkeen taustatietoa

Kestävän kehityksen periaatteet ovat useimmille tuttuja, mutta käytännössä arki ohjaa toimimaan toisin. Kestävyyttä edistävät konkreettiset toimet jäävät helposti kunnan tai valtion järjestettäväksi ja asukkaiden rooli niissä on liian passiivinen. Oman lähiympäristön ja lähiluonnon merkitys hyvinvoinnille ei välttämättä ole riittävän hyvin tiedossa. Asukkaat odottavat usein kunnan hoitavan asuinympäristöä siten, kuin sitä on aina ennenkin hoidettu. Tämä on johtanut luonnon köyhtymiseen. Asuinalueet lähiympäristöineen tarjoavat mahdollisuuden luonnon monimuotoisuuden lisäämiseen, koska niihin ei kohdistu samanlaisia tuottotavoitteita kuin tuotannossa olevalle maalle. Luontokadon ehkäisy omassa lähipiirissä on mielekästä toimintaa, jota voidaan toteuttaa yhdessä asukkaiden kanssa tai vain omalla pihalla. Se sopii paikallisesti organisoitavaksi, yhteisölliseksi toiminnaksi. Tuekseen se vaatii tietoa luonnon köyhtymisestä, sen vaikutuksista ja esteistä.

Hankkeessa aluetoimikunnat ovat perehtyneet luonnon monimuotoisuuteen. Hankkeen puitteissa on annettu koulutusta ja opastusta. Luonnon monimuotoisuustietoisuutta on konkreettisesti lisätty kokeiluhankkeiden, työpajojen ja tapahtumien avulla. Aluetoimikunnat ovat etsineet alueeltaan kohteita, joissa luonnon monimuotoisuutta voitaisiin lisätä tai luontokatoa vähentää. Työssä hyödynnettiin kaupungin paikkatietoaineistoa, jossa on mm. luonnon monimuotoisuusalueet, luonnon ydinalueet ym. tietoa luontoarvoista ja vieraslajeista. Aluetoimikuntien kanssa toteutettiin Kouvolan osallistuvan budjetoinnin pilottina asukkaiden hankeideointi. Aluetoimikunta neuvotteli maanomistajien kanssa, mutta enimmäkseen kokeilujen toteutuskohteina olivat kaupungin maat. Konkreettinen luonnon monimuotoisuushankkeiden toteutus tapahtui osittain tai kokonaan talkoilla.

Kouvolassa on toiminut vuodesta 2018 lähtien kaksi aluetoimikuntaa ja vuodesta 2019 lähtien yhteensä viisi aluetoimikuntaa entisten kuntien alueilla. Aluetoimikuntien jäsenet valitaan hakumenettelyllä valtuustokaudeksi. Aluetoimikuntien tehtävänä on alueensa kehittämishankkeiden ja hyvinvoinnin sekä paikallisen toiminnan ja kulttuurin edistäminen ja tukeminen. Aluetoimikunnat järjestävät asukastilaisuuksia, tapahtumia ja kehittämistyöpajoja ajankohtaisista asioista. Lisäksi aluetoimikunnat toteuttavat hankkeita alueillaan sekä yhteisiä hankkeita koko Kouvolan alueella. Aluetoimikunnat toimivat linkkinä asukkaiden,

yrittäjien, järjestöjen, oppilaitosten, kaupungin viranomaisten ja muiden osallistuvien tahojen välillä ja tuovat kestävyysnäkökulman käytännönläheisesti ihmisten arkeen. Hankkeessa ideointiin ja kokeiltiin eri tapoja edistää kestäviä toimintatapoja aluetoimikuntien hankkeissa.

Aluetoimikuntien hankekokeilut olivat osallistavia ja niitä toteutettiin Kouvolan eri alueilla tai koko Kouvolan yhteisinä. Hanketoiminnan teemaksi valittiin luonnon monimuotoisuus. Hankkeita ideointiin, toteutettiin ja niitä ylläpidetään sekä seurataan kestävä kehityksen kriteerein. Hankkeissa huomioitiin luonnon kestävyys ja taloudellisuus. Projektiryhmään kuului edustajat Kouvolan organisaation eri toimialoilta, työ oli poikkialueellista. Lisäksi projektiryhmään kuului edustajat Kouvolan seudun ammattiopisto Edukosta, Kymenlaakson Kylät ry:stä, Pohjois-Kymen Luonto ry:stä, Luonnonsuojeluliitosta ja aluetoimikunnista.

2 Kokeilun tavoite

Aluetoimikuntien kestävä kehityksen toimintamallin tavoitteena oli, että

- Kunnan kestävyystyö on asukaslähtöistä ja osallistavaa
- Kunnan sisäinen kestävä kehityksen poikkialueellinen yhteistyö ja johtaminen vahvistuvat
- Kunnan kestävyystyö ja sen taloudelliset hyödyt on tehty näkyviksi.
- Luonnon monimuotoisuuden edistäminen kaupungin eri alueilla

Hankkeen tavoitteiden toteutumisessa on huomioitu seuraavat asiat: Kestävä kehityksen ja luonnon monimuotoisuuden ymmärrys lisääntyy, kestävä kehitystä osataan hyödyntää lähiympäristön hankkeissa ja lähiympäristö paranee. Lisäksi tavoitteiden toteutumisessa on huomioitu asukkaiden osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen sekä Kouvolan kaupungin poikkialueellinen eri toimialojen yhteistyö ja aluetoimikuntien yhteistyö eri toimijoiden kanssa.

3 Kokeilun tulokset

Kokeilun tuloksena syntyi kestävä kehityksen toimintamalli Kouvolan aluetoimintaan. Toimintamallissa on kuvattu aluetoimikuntien hankeprosessi vaihekuvauksineen. Kestävä kehitys huomioidaan jo hanketta suunniteltaessa. Aluetoiminnan hankesuunnittelulomakkeelle lisättiin tarkasteltavaksi kestävä kehityksen indikaattoreiden toteutuminen. Lisäksi hanketoiminnassa on otettu käyttöön vaikuttavuuden mittareita. Aluetoiminnan hanketoiminnan kestävä kehitystä seurataan kaupungin ympäristöohjelman ja hyvinvointikertomuksen toimenpiteiden raportoinnissa neljännesvuosittain.

Aluetoimikuntien kestävä kehityksen toimintamalli vaikuttavuuskehikkoineen on liitteenä 1.

3.1 Kunnan kestävyystyö on asukaslähtöistä ja osallistavaa

Kuva 1. Jere Nieminen, 16.9.2022. Edukon ja Villi Vyöhyke ry:n väkeä keräämässä syksyn siemensatoa sateisella ja sumuisella Kaipiaisten ratapihaniityllä

Kestävyystyön asukaslähtöisyyttä ja osallistavuutta lisättiin hankkeen aikana konkreettisten hankekokeilujen ja tapahtumien avulla. Hanketyö tapahtui Kouvolan eri alueilla aluetoimikuntien koordinoimana. Hanketyö aloitettiin kyselemällä asukkailta luonnon monimuotoisuusideoita, joita käytiin läpi aluetoimikuntien, Kouvolan kaupungin asiantuntijoiden, asukkaiden sekä ohjaus- ja projektiryhmien kanssa. Hankkeissa osallistettiin kuntalaisia, niin että heillä oli mahdollisuus vaikuttaa omaan elämäänsä kuntayhteisössä. Hankeideoista myös viestittiin kaupungin ja aluetoimikuntien viestintäkanavissa.

Kouvolan eri alueilla saatiin toteutettua monia yhteisöllisiä ja osallistavia kokeiluja. Kokeilussa toteutettiin aluetoimikuntien ja Kouvolan kaupungin työntekijöiden toimesta luentoja ja tapahtumia; lavaviljelyä palvelutalojen, asumisyksiköiden ja vuoropäiväkotien kanssa; kerättiin ja opastettiin luonnonkukkien siementen keruuta; perustettiin luonnonkasviniittyjä; poistettiin haittalajikkeita; istutettiin marjapensaita päiväkotien ja koulujen pihoille; tuotiin mehiläispesä yhdelle alueelle ja seurattiin livestreamilla mehiläisten elämää; tehtiin linnun- ja lepakonpönttöjä sekä hyönteishotelleja.

Hankkeiden välinen yhteistyö kehittyi. Ruovikosta lentoon -hankkeesta saatujen oppien avulla järjestettiin maahanmuuttajille ruokokurssi. Ratamo-terveysmetsähankkeen kanssa toteutettiin terveysmetsään opiskelijoiden suunnittelemaa lahoppuupenkkejä ja hyönteishotelli.

Kokeiluihin osallistui asukkaita, palvelutalojen ja asumisyksiköiden asukkaita, päiväkotilaisia, yrittäjiä, yhdistyksiä, koululaisia ja opiskelijoita. Kokeilussa kehitettiin ammattiopisto Edukon opiskelijoiden kanssa mahdollisuutta ja tietoisuutta luonnonkasvien siementen keruusta liiketoimintamahdollisuutena.

3.2 Kunnan sisäinen kestävä kehityksen poikkihallinnollinen yhteistyö ja johtaminen vahvistuvat

Kunnan sisäistä kestävä kehityksen poikkihallinnollista yhteistyötä tehtiin koko hankkeen ajan. Ohjaus- ja projektiryhmissä oli edustajat kaupungin eri toimialoilta. Projektiryhmässä oli myös keskeisiä yhdistystoimijoita ja aluetoimikuntien edustajat. Ohjausryhmä kokoontui viisi kertaa ja projektiryhmä yksitoista kertaa. Lisäksi hankkeen ydinryhmä kokoontui yhdeksän kertaa. Ydinryhmä ohjasi myös opiskelijan opinnäytetyötä. Hankkeelle perustettiin ohjaus- ja projektiryhmää varten Teamsiin oma hankesivusto. Hankkeessa lisääntyi aluetoimikuntien ja kaupungin työntekijöiden vuoropuhelu.

Johtamisen vahvistamiseksi kehitettiin hankkeelle vaikuttavuuden mittarit, joita voidaan hyödyntää myös tulevaisuudessa. Ymmärrys kestävästä kehityksestä ja erityisesti hankkeen teemana olleesta luonnon monimuotoisuudesta lisääntyi. Aluetoimikuntien hankkeiden hakemuslomakkeelle lisättiin kestävä kehityksen indikaattorit selityksineen. Aluetoimikunnat tarkastelevat jo hankesuunnitteluvaiheessa, miten hanke toteuttaa ko. indikaattoreita. Indikaattoreiksi valittiin seuraavat: Kestävyys, ekologisuus (hankinnat), sosiaalinen kestävyys (työllistäminen, osallisuus/yhteisöllisyys) ja taloudellisuus (hankintakustannukset/kierrätetty materiaali, tapahtumien osallistujien rahankäyttö/tapahtumakustannukset, liikkuminen, vapaaehtoistyö). Kestävä kehityksen hanketoimintamallissa kuvattiin aluetoimikuntien hankeprosessi, jota ohjaa toimintasääntö ja hankeohjeistus. Kouvolan ympäristöohjelmaan lisättiin toimenpiteeksi ”Aluetoimikuntien hankkeissa käytössä kestävyysnäkökulma”.

Kouvolan kaupungin strategiaa päivitettiin uudelle valtuustokaudelle ja yhtenä toiminnan perustana on ”Kouvola on kestävä kasvun alusta”. Aluetoiminnan kestävyystyötä raportoidaan kaupungin hyvinvointikertomuksen ja ympäristöohjelman yhteydessä. Hyvinvointisuunnitelman lisäksi on laadittu osallisuussuunnitelma, jossa tuodaan esille tavoitteita. Hankekokeilujen kautta huomattiin myös tarve päivittää Kouvolan kaupungin tapahtumajärjestäjän ohjetta. Ympäristöohjelmaan lisättiin toimenpiteeksi ”Kestävä kehityksen huomioiminen tapahtumia järjestettäessä”. Aluetoimikuntien hanketoiminta edellyttää verkostojohtamista, koska hankkeissa on mukana useita eri toimijoita.

3.3 Kunnan kestävyystyö ja sen taloudelliset hyödyt on tehty näkyviksi

Kunnan kestävyystyön näkyvyys ja tietoisuus alueilla on lisääntynyt. Opastuksen ja koulutuksen myötä on myös varmistettu kokeiluiden jatkuvuutta. Taloudellisten hyötyjä on tuotu esille aluetoimikuntien hanketyön kustannuksista raportoimalla. Taloudellisia hyötyjä saatiin aluetoimikuntien hanketoiminnassa erityisesti sosiaalisen kestävyden ja hankintojen ekologisuuden avulla. Aluetoimikuntien toiminnasta raportoidaan vuosittain hyvinvointikertomuksessa, ympäristöohjelmassa ja viestimällä. Taloudellisista hyödyistä raportoidaan käyttöön otettujen hanketoiminnan indikaattoreiden ja vaikuttavuusmittareiden avulla.

4 Syntyneet opit ja esiin nousseet haasteet

Hankkeen alussa toteutetut työpajat osoittautuivat hyväksi tavaksi lisätä tietoisuutta, sitoutumista ja ymmärrystä luonnon monimuotoisuudesta. Hyvää hankkeessa oli myös poikkihallinnollinen ja kaupungin organisaation ulkopuolinen verkostotyö. Hankkeeseen mukaan otettu opiskelija teki hankkeesta opinnäytetyön, josta saatiin ulkopuolista näkemystä sekä apua kestävä kehityksen toimintamallin laadinnassa ja kokeiluhankkeiden havainnoinneissa. Kokeilun opetuksena voidaan todeta, että ymmärrystä on hyvä lisätä ja sen pitää olla pitkäjänteistä, jotta vaikutus laajempaan kokonaisuuteen ja osana jatkuvaa toimintaa ymmärretään paremmin. Projektiryhmän kautta lisättiin yhteistyötä myös koulujen, varhaiskasvatuksen ja järjestöjen kanssa.

Haasteena oli kokeilujen nopea aikataulu muiden töiden ohella. Haasteena oli myös monet eri tahoilta tulleet kokeilut ja niiden seuranta sekä konkreettisten kokeiluiden toteutus kesäaikana. Osa hankkeista jäi kesken ja odottamaan seuraavaa kevättä. Aluetoimikuntien työ oli vapaaehtoistyötä yhdessä asukkaiden kanssa. Aluetoimikuntien roolina oli hankkeiden koordinoiminen. Aluetoimikuntien jäsenet kuitenkin myös osallistuivat hankkeiden toteutukseen. Hankkeessa ei vapaaehtoistyön tunteja raportoitu. Usein uusien asioiden ja hankkeiden sisäistäminen ja ymmärrys vaatii aikaa, joka oli huomattavissa myös tässä hankkeessa. Hankkeen loppupuolella innostus lisääntyi ja yhä enemmän tuli kokeiluhanke-ehdotuksia. Todettiin, että hanke olisi

voinut kestää kauemmin. Hankkeessa kestävä kehitys on ollut yhteistyötä kaupungin koordinoimissa monen toimijan hankkeissa, jolloin oppia on saatu verkostojohtamiseen.

Hanke-ehtotuksiin tarvittiin myös kestävän kehityksen ja ympäristöpalveluiden osaamista. Hankkeen ydinryhmä osoittautui hyväksi. Ydinryhmässä, jota myös työnyrkiksi kutsuttiin, oli strategiapalveluista kehittämisspäällikkö, ympäristöpalveluista ympäristöasiantuntija ja projektipäällikkönä hyvinvointipalveluista osallisuuskoordinaattori. Lisäksi ydinryhmään kutsuttiin tarpeen mukaan muita asiantuntijoita. Osassa isompia hankkeita tehtiin hankesuunnitelma ja hankkeista myös raportoitiin. Hanke painottui ensimmäisenä vuonna aluetoimikuntien tehtäväksi, jolloin ydinryhmä teki hanketyötä muiden töidensä ohella. Asukas- ja aluetiedon hyödyntäminen, tapahtumissa kestävän kehityksen huomioiminen, verkostojohtaminen ja -työ sekä poikkihallinnollisen kestävyystyön edistäminen nousivat hankkeen myötä tulevaisuuden kestävän kehityksen kehittämistehtäviksi.

5 Kuvaus siitä, miten kestävyiden eri ulottuvuudet yhdistyvät kokeilussa

Kokeilun aikana kehitettiin aluetoiminnan hanketoimintaan indikaattoreita. Kokeilujen kokemusten mukaisesti valittiin Indikaattoreiksi seuraavat: Kestävyys, ekologisuus (hankinnat), sosiaalinen kestävyys (työllistäminen, osallisuus/yhteisöllisyys) ja taloudellisuus (hankintakustannukset/kierrätetty materiaali, tapahtumien osallistujien rahankäyttö/tapahtumakustannukset, liikkuminen, vapaaehtoistyö). Indikaattoreiden valinnassa on yhdistetty kestävyiden eri ulottuvuuksia. Lisäksi ympäristö- ja hyvinvointiohjelman tavoitteiden ja toimenpiteiden yhteydessä seurataan aluetoiminnan hankkeissa toteutuneita eri kestävyiden mittareita.

6 Tulosten hyödyntäminen ja vaikutukset

Kuva 2. Anni Kiviniemi, 16.11.2022. St1 kasviasemalla tehtiin syksyn viimeiset kylvöt sekä hakkeiden levitys Edukon opiskelijaryhmän harjoittelutyönä.

Hankkeen kuluessa todettiin vaikuttavuus tärkeäksi. Tuloksia hyödynnetään jatkossa aluetoimikuntien hanketyössä asukasrajapinnassa. Hanketyön kautta kestävä kehitys sisällytetään monien toimijoiden hankkeisiin, joissa kaupunki on mahdollistajana. Hanke-ehdotusta tehtäessä mietitään kestävän kehityksen toteutumista yhdessä sovittujen indikaattoreiden avulla. Hanketyön prosessikuvaus ohjaa aluetoimikuntien hanketyötä vaihe vaiheelta. Tuloksia seurataan kaupungin strategiaohjelmissa. Kestävyysindikaattoreiden toteutumien kautta saadaan tietoa aluetoiminnan toimenpiteiden kestävyiden vaikuttavuudesta jatkossa. Tulosten hyödyntäminen edellyttää toimintamallin sisäistämistä ja siihen sitoutumista aluetoimikunnissa.

Jatkossa kestävän kehityksen toimintamalli voidaan ottaa käyttöön myös muissa Kouvolan kaupungin hankkeissa. Kaupungin strategiatavoitteena on kestävä elämäntapa ja kestävä hanketoiminta.

Kouvolan kaupungin ja sopimusyhdistysten sopimukseen on täsmennetty vuodesta 2023 alkaen ympäristöstä huolehtimista: **Ympäristöstä huolehtiminen**

Yhteistyösopimuksissa edellytetään, että luonnon ja ympäristön kuormittumista vältetään kaikin tavoin noudattaen yhdistyksen kestävän kehityksen ohjelmaa kaikessa toiminnassa. Yhdistysten toiminnan arviointikriteereissä tarkastellaan mm. kestävän kehityksen ohjelmaa painottaen sitä, että yhdistyksen ohjelma on tehty yhdessä jäsenten kanssa.

Tuloksia voidaan hyödyntää myös muiden kuntien hanketoiminnassa. Verkostomainen, monen toimijan yhteistyö on lisääntymässä ja tämän hankkeen myötä on saatu tietoa verkostomaisten hankkeiden kestävyystyöstä. Yhteistyö ja vuorovaikutus eri toimijoiden kanssa on lisääntynyt. Toimintamallin myötä ymmärrys kestävän kehityksen vaikutuksista alueilla hankkeiden kautta lisääntyy ja saadaan asioihin laajempi näkökulma. Kestävä kehitys ei tulevaisuudessa enää ole erillistä, vaan luonnollinen osa toimintaa. Tulevaisuudessa kestävyystyötä voitaisiin raportoida ”kunta-alustalla” monien toimijoiden toimesta. Kaupungin rooli mahdollistajana ja kestävyystyön seuraajana syvenyy, kun kestävyystyö otetaan osaksi monien eri toimijoiden yhteistyötä.

Tärkeänä pidettiin myös hankkeen jatkuvuutta. Aluetoimikuntien koordinoimia kokeiluja jatketaan edelleen niillä opeilla, mitä on saatu, esim. hoivayksiköiden ja asukasaktiivien lavaviljelyt, koulujen marjapensaat, niittyjen ylläpito ja kehittäminen, paikallisten luonnonkasvien tunnistaminen, hyödyntäminen ja elinolosuhteiden kehittäminen, maahanmuuttajien ruokohanke, vieraslajien poisto.

7 Hankeosapuolten ja alihankkijoiden roolit hankkeessa

Kuva 3. Tanja Kukkola, 2023. Ruokotuotetyöpajasta infopisteen ruokokatto.

Hankkeen voimavarana oli verkostomainen toimintatapa ja eri toimijat alueilla. **Aluetoimikunnat** toimivat kokeiluhankkeiden suunnittelijoina, koordinoijina ja toteuttajina yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Aluetoimikuntien edustajat osallistuivat myös projektiryhmän kokouksiin. Asukkaiden hankeideoita ja kestävän kehityksen toimintamallia kehitettiin yhdessä aluetoimikuntien kanssa. Aluetoimikuntien jäsenet osallistuivat myös työpajoihin.

Järjestöt ja yhdistykset olivat mukana kokeiluhankkeiden toteutuksessa ja opastuksessa. Projektiryhmässä oli myös järjestöjen edustajia.

Hankkeiden toteutuksissa oli mukana myös **yrittäjiä**. Yritykset myös opastivat siementen keruuta, niittyjen perustamista, pönttöjen ja hyönteishotellien tekoa, villiyrtytien ja luonnonkasvien käyttöä ja kasvatusta sekä avustivat digitapahtumissa.

Oppilaitokset olivat mukana hankkeiden toteutuksessa. Oppilaitosten edustajia oli hankkeen projektiryhmässä. Oppilaitoksissa toteutettiin hankkeita, esim. luentoja, marjapensaiden istutuksia ja työpajoja, joiden myötä luonnon monimuotoisuustietoisuutta lisättiin.

Asukkaat ovat olleet hankkeessa toteuttajina ja myös hankeideoijina. Hankeideoita kerättiin asukkailta. Työpajoista osa on ollut myös avoinna kaikille osallistujille. Luonnon monimuotoisuusviikon tapahtumiin ovat kaikki asukkaat voineet osallistua. Tapahtumat järjestettiin aluetoimikuntien toimesta Kouvolan alueilla. Luonnon monimuotoisuusviikon teemana oli "Hyvinvointia luonnosta ja luonnolle". Aiheina olivat: Terveysmetsät, luonnon monimuotoisuus puutarhassa, villiyrtyt, niityt ja marjapensaat.

Kuusankoski-Jaala aluetoimikunnan koordinoimassa lavaviljelykokeilussa oli mukana kuusi hoivayksikköä ja yksi päiväkotia. Jatkossa opastuksen ja tarvikkeiden avulla lavaviljely voi kyseisissä paikoissa jatkua.

Kaupungin organisaatiosta on ollut edustajat poikkihallinnollisesti ohjaus- ja projektiryhmässä. Lisäksi kaupungin vihertiimillä on ollut merkittävä rooli hankeideoiden läpikäynnä. Kaupungin osallisuustyöryhmässä ja strategiaryhmässä on myös tuotu esille aluetoimikuntien kokeiluja ja hanketta.

Kaupungin päättäjät ovat päättäneet Kouvolan toimimisesta kestävä kasvun alustana. Päätöksentekoon on raportoitu strategiaohjelmien kautta Kestävän kehityksen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisesta.

Asiantuntijoita on luennoinut luonnon monimuotoisuudesta, luonnonkasveista, villiyrteistä ja niityistä.

Seurakunta oli mukana niityn perustamisessa.

Ratamo -terveysmetsä hankkeen kanssa tehtiin yhteistyötä. Luonnon monimuotoisuusviikon puitteissa Keskusta-alueen aluetoimikunta toteutti terveysmetsistä luennon ja paneelikeskustelun. Eduko ammattioppilaitos on ollut mukana terveysmetsätyössä ja teki esim. lahoppuupenkkejä, hyönteishotelleja ja linnunpönttöjä. Xamk ammattikorkeakoulu oli mukana suunnittelemassa lahoppuupenkkiä.

Edukon luonnonvaraopiskelijat olivat mukana **niittyhankkeessa**, jossa järjestettiin ensin luento, sitten kerättiin 80 luonnonkasvin siemeniä ja perustettiin kaupungin entisille hiekkakentille kolme niittyä. Niittyjen yhteyteen tehtiin linnun- ja lepakonpönttöjä, hyönteishotelleja ja infokyltit. Pelkkien kasvien kasvattamisen sijaan on niittyjen suunnittelussa otettu huomioon niiden kiinnostavuus, asukkaiden osallistumismahdollisuudet, luonnon monimuotoisuuden lisääminen ja alueen virkistyskäyttö.

Ruovikosta lentoon hankkeen kanssa tehtiin yhteistyötä. Hankkeessa maahanmuuttajille järjestettiin ruokotuotetyöpajoja, joissa osallistujia on ollut noin 171 henkilöä, joista noin 20 on käynyt useamman kerran.

Hankkeen tulokortti on liitteenä 2.

8 Toteutettu hankeviestintä

Hankkeesta on viestitty tapahtumissa, työpajoissa ja verkostokokouksissa. Hankeideoita kyseltiin asukkailta kyselyn avulla ja perustettiin nettiin hankesivut. Ohjaus- ja projektiryhmällä on ollut hankesivut Teamsissa, jossa on jaettu ajankohtaisia uutisia ja jonne on tallennettu muistiot. Teamsissa on käyty myös keskustelua. Hankkeesta on viestitty kaupungin asukaslehdessä, mediatiedotteen paikallislehdissä sekä aluetoimikuntien ja kaupungin some-sivuilla. Sisäistä viestintää on hoidettu ohjaus- ja projektiryhmän, aluetoimikuntien, hyvinvointityöryhmän osallisuustyöryhmän ja kaupungin vihertiimin kautta. Sisäistä viestintää on hoidettu myös strategiaohjelmien toimenpiteiden raportoinnin yhteydessä. Osallistuvan budjetoinnin yhteydessä on viestitty asukkaille

verkkosivustoilla ja yhteisissä työpajoissa. Mehiläispesien toimintaa sai seurata kesän ajan livestriimin kautta ja seuraajia oli 1500. Luonnon monimuotoisuusviikolla kerrottiin hankkeesta ja mahdollistettiin osassa tapahtumia videoseuranta. Ammattiopisto Edukossa hankkeesta viestittiin aihekohtaisesti sekä organisaation sisällä että ulospäin. Kouluilla luonnon monimuotoisuudesta viestittiin järjestämällä luentoja.

Kestävä kaupunki -yhteistyökokouksissa on kerrottu hankkeesta. Lisäksi yhteistyökokouksia on pidetty Lahden kaupungin kanssa. Aluetoimikuntien viestintää hankkeesta ovat hoitaneet aluetoimikuntien viestintävastaavat omissa ja alueensa viestintäkanavissa.

8.1 Lisätietoa

[Hankkeen nettisivut](#)

[Kouvolaan perustetaan kolme uutta luonnonkukkaniittyä, tule mukaan talkoisiin -tiedote](#)

[Uutinen Katajajarjun Pihkatien kenttä niityksi](#)

[Ylen uutinen Pihkatien niitystä.](#)

[Ylen uutinen: Vanhalla urheilukentällä Kouvossa kasvaa lähivuosina niitty](#)

Kansikuva: Marjapensaiden istutus Valkealan kouluilla.

9 Liitteet

Liite 1. Aluetoimikuntien kestävä kehityksen toimintamalli vaikuttavuuskehikkoineen

Liite 2. Tulokortti

Liite 3. Luonnonkasvien siementenkeruu ja Kouvolan uudet monimuotoisuusniityt -raportti

Liite 4. Lavaviljelyraportti

Liite 5. Luonnon monimuotoisuusviikon raportti

Hankkeen ohjausryhmä hyväksynyt kokouksessaan 22.3.2023 loppuraportin.